

บทสัมภาษณ์พิเศษ นายวิภูพัฒน์ สถิตยยุทธการ ผู้อำนวยการกลุ่มจำแนกประเภทที่ดิน สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่

โครงการสกัดความรู้จากผู้รู้ (Best Practice)

แผนการจัดการความรู้ กรมพัฒนาที่ดิน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐

ประวัติและประสบการณ์ในการทำงาน

นายวิภูพัฒน์ สถิตยยุทธการ
ผู้อำนวยการกลุ่มจำแนกประเภทที่ดิน

นายวิภูพัฒน์ สถิตยยุทธการ ผู้อำนวยการ กลุ่มจำแนกประเภทที่ดิน สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่ ได้เล่าประวัติและประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการตลอด ๓๘ ปี ให้ฟังว่า ท่านเข้ารับราชการที่กรมพัฒนาที่ดิน ครั้งแรกเมื่อวันที่ สอบบรรจุรับราชการพร้อมกับเพื่อนรุ่นเดียวกันจำนวน ๙ คน ซึ่งในตอนนั้นผู้บังคับบัญชาได้พยายามฝึกข้าราชการทั้ง ๙ คนเกี่ยวกับงานด้านการจำแนกประเภทที่ดินให้มีความรู้และชำนาญ เพื่อต้องการให้เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานตรงนี้ต่อ (งานจำแนกประเภทที่ดิน) เพราะงานตรงนี้เป็นงานที่ยาก และเป็นงานที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากกรมฯ เอง แต่เชื่อมโยงมาจากกรมที่ดินโดย

อาศัยมาตรา ๗ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน จนกระทั่ง พ .ร.บ. กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้นำเอามาตรา ๗ ของประมวลกฎหมายที่ดินมาขยายความตาม พ .ร.บ. ฉบับนี้ ดังนั้นภารกิจตาม มาตรา ๗ จึงกลายเป็นอำนาจหน้าที่ของกรมฯ นายวิภูพัฒน์ฯ ยังได้เล่าต่ออีกว่า โดยส่วนตัวแล้ว เป็นคนที่ไม่ได้สนใจในเรื่องของป่า แต่ในตอนนั้น ผู้บังคับบัญชา มองหาคนที่พอจะทำงาน เกี่ยวกับเรื่องนี้ และผมได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชา ให้ปฏิบัติงาน ด้านการ จำแนกประเภทที่ดิน ซึ่งในสมัยนั้นยังไม่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมือนปัจจุบัน การทำงานจำแนกประเภทที่ดินจึงต้องอาศัยทักษะ ความรู้ และความขยันเป็นอย่างมาก

ในการทำงานท่านได้เล่าว่าจะสอนน้องๆ อยู่เสมอว่า การทำงานด้านจำแนกประเภทที่ดินนั้น ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องอ่านข้อมูลในหนังสือทุกฉบับและต้องอ่านทุกตัวอักษรด้วย เพราะเราไม่แน่ใจว่า ข้อมูลที่เราป้อนเข้าไปใน Computer นั้นถูกต้องและละเอียดมากพอหรือเปล่า เพราะฉะนั้นเราจึงจำเป็นต้องอ่านและตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้อง และในการทำงาน บางครั้งเราจะต้องลงพื้นที่ เพื่อดูสภาพพื้นที่ จริงๆ เป็นอย่างไร เพราะถ้าเราไม่ลงพื้นที่จริงเราจะไม่ทราบเลยว่า พื้นที่บางพื้นที่ได้ถูกจำแนกไปแล้ว แต่กลับมาเป็นป่าอีก สิ่งที่เกิดขึ้นบางเรื่องปล่อยไว้จนกระทั่งชาวบ้านเข้าไปใช้ประโยชน์เต็มพื้นที่ แล้วให้เราแก้ไขปัญหานายวิภูพัฒน์ฯ ยังเล่าให้ฟังอีกว่าหากเกิด ปัญหาในการจำแนกประเภทที่ดิน จะ นำเรื่องเข้าคณะกรรมการพัฒนาที่ดิน จังหวัด แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อเห็นชอบต่อไป โดยมี ผอ .สพด. เป็นฝ่ายเลขานุการ เรียกประชุม คณะกรรมการ พิจารณารับเรื่อง หากบางเรื่อง จังหวัดรับพิจารณา จะต้องดำเนินการตาม พ .ร.บ. พัฒนาที่ดิน ถ้าจังหวัดไม่รับพิจารณาเราจะต้องแจ้งเจ้าของเรื่องทราบ

ในการบริหารงานนายวิภูพัฒน์ฯ เล่าว่า ผมจะไม่เคร่ง ครัดมาก และตั้งแต่ทำงานมาจะมาทำงานเช้าทุกวัน และผู้บังคับบัญชาจะเรียกเข้าไปคุยเรื่องงานที่เสนอทุกเช้า ซึ่ง ผมทำงานแบบนี้มาเป็นประจำ ประมาณ ๓๐ ปี นายวิภูพัฒน์ฯ ยังกล่าวต่ออีกว่า งานจำแนกประเภทที่ดินส่วนใหญ่จะต้องหาข้อมูลย้อนหลัง ดังนั้นการเก็บเอกสารเกี่ยวกับงานการจำแนกประเภทที่ดินจึงมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเอกสารต่างๆ นั้นมีอายุค่อนข้างมาก โดยเก็บเอกสารตั้งแต่ พ .ศ. ๒๕๐๓ เอกสารเหล่านี้จึงมีความสำคัญมากและเป็นหลักฐานที่จะช่วยให้เจ้าหน้าที่หาข้อมูลข้อเท็จจริงในการทำงานได้ ก่อนจะจบนายวิภูพัฒน์ฯ ยังบอกว่า หลังจากผมเกษียณจะมีปัญหาอยู่ ๒ เรื่อง คือ

๑. ป่าตามมติ ครม. เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นที่ดินของรัฐหรือไม่ ทั้งที่ศาลปกครองวิเคราะห์แล้วว่า ป่าไม้ถาวรไม่เป็นป่าไม้ตามมติ ครม. พ.ศ. ๒๕๐๔ แต่ป่าตามมติ ครม. พ.ศ. ๒๕๐๔ ในการกำหนดในแผนที่ได้กำหนดให้พื้นที่ตรงไหนมีคนอยู่และพื้นที่ตรงนั้นคือพื้นที่ของรัฐหรือเปล่า

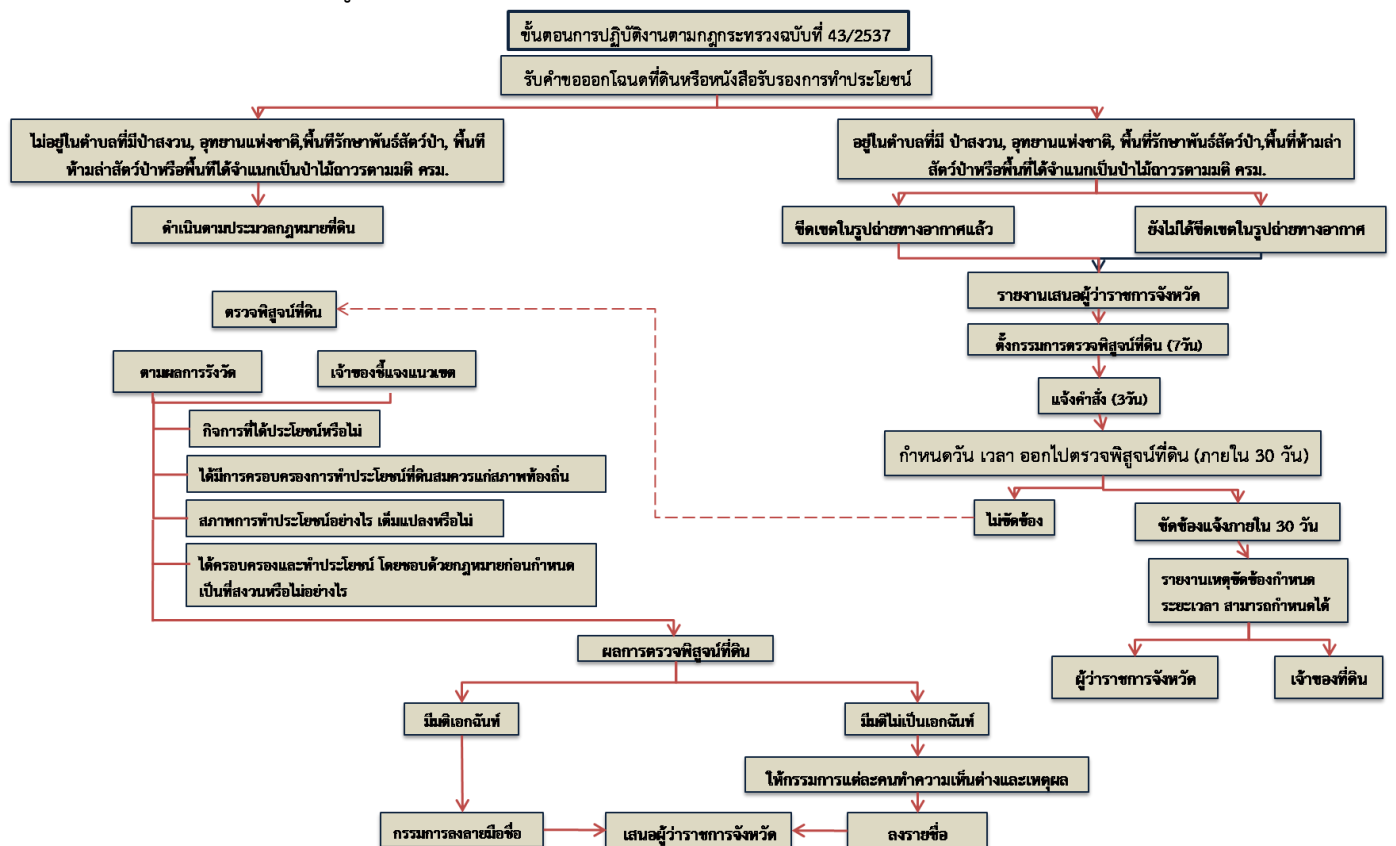
๒. มติ ครม. เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ กรมป่าไม้ กรมอุทยานฯ การกั้นป่าออกตามมติ ครม. พ.ศ. ๒๕๓๓ ที่ตรงนั้นถือเป็นป่าไม้ถาวรหรือเปล่า เพราะในการดำเนินการตามมติ ครม. พ.ศ. ๒๕๓๐ บอกไว้ ๒ ประเด็น คือ ๑) บริเวณพื้นที่ป่าภูเขาเรียงกันออกจากป่าไม้ถาวร และ ๒) ให้อำนาจของฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาที่ดินในพื้นที่ถูกยกเลิกจากป่าสงวนเป็นป่าไม้ถาวร หรือได้กั้นออกจากการเป็นป่าไม้ถาวร

การพิจารณาเป็นรายป่า มติ ครม. ไม่เห็นด้วยในการพิจารณารายป่า ให้พิจารณาทั้งหมด ๑,๒๐๐ รายป่า เอาพื้นที่ที่ถูกกั้นออก กั้นออกจากป่าไม้ถาวรด้วย ใน one map กั้นมาเป็นป่าไม้ถาวร ป่าไม้ทั้งหมดมีจำนวนเยอะมากแต่ป่าไม้ที่ไม่มีปัญหาเพียง ๑๕๖ ป่า ให้รักษาไว้เป็นป่าสงวน ส่วนหนึ่งเป็นที่ทำกิน เป็นป่าชุมชน

งานจำแนกประเภทที่ดิน เป็นงานตั้งรับ เป็นงานตรวจ สอบข้อมูลทั้งเชิงลึกและ เชิงกว้าง แม้กระทั่งในเรื่องการครอบครองพื้นที่เกิน ๓๕% หากเกิดปัญหาต้องกลับไปดูว่าเคยตอบว่าอย่างไร งานจำแนกประเภทที่ดิน ความลาดชัน ๓๕% จะดำเนินการไปคู่กันตลอด พื้นที่ที่มีความลาดชันเกิน ๓๕% จะไม่ออกเอกสารสิทธิ์ มีมติ ครม. รอรับ ถ้ากรมที่ดินจะออกเอกสารสิทธิ์สามารถออกได้ไหม ถ้าออกได้ต้องมีการแจ้งว่ามีการครอบครองที่ดินตรงนั้นก่อนที่ มติ ครม. จะออกมา

เทคนิค และวิธีการทำงาน

สำหรับเทคนิคในการทำงาน นายวิภูพัฒน์ฯ บอกว่าจะใช้ประสบการณ์และความรู้ในการพิจารณาแต่ถ้าหากเป็นประเด็นใหม่ๆ ต้องเข้าไปดูในพื้นที่จริง และศึกษาหาข้อมูลจาก Computer ย้อนกลับไปดูข้อมูลดิบประกอบในการพิจารณาด้วย การจำแนกป่าไม้สงวน ป่าไม้ถาวร หากมีราษฎรร้องเรียนเรื่อง ที่ดิน จะมีปัญหาเรื่องงบประมาณ เช่น เมื่อจังหวัดตกลงพิจารณา จะมีค่าใช้จ่ายในการทำแผนที่ การสำรวจ (ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่ายานพาหนะ) การดำเนินงานตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๔๓ มีแนวทางในการดำเนินการของคณะกรรมการตรวจพิสูจน์ที่ดิน ดังนี้

นายวิภูพัฒน์ฯ ชี้ให้เห็นว่า ราชพัสดุของกรมฯ ยังมีความคลาดเคลื่อน ดังนั้น การทำงานตรงนี้ จะต้องรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับหลายๆ เรื่อง เช่น เรื่องป่าไม้ เรื่องที่ราชพัสดุ กฎหมายที่ดิน เป็นต้น ผู้ที่จะมา ปฏิบัติงานตรงนี้ จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว และจะต้องรู้สภาพพื้นที่จริง ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับ การปฏิบัติงานทั้งหมด และจะต้องเป็นผู้ ที่อ่านหนังสือ มากๆ เมื่อมาปฏิบัติงาน ตรงนี้แล้วต้องยอมรับสภาพ ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร

ผลงานที่ภูมิใจ

นายวิภูพัฒน์ฯ ได้เล่าว่า ผมภูมิใจในทุกๆ งานที่ได้รับมอบหมาย เพราะงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ คือหน้าที่ที่ผมต้องรับผิดชอบ รู้สึกภูมิใจทุกครั้งที่สามารถปฏิบัติงานสำเร็จ สามารถ ตอบคำถาม อธิบาย ชี้แจง และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ นั่นคือความภูมิใจของผม

สิ่งที่อยากให้เกิดขึ้นกับกรมพัฒนาที่ดิน

นายวิภูพัฒน์ฯ ได้กล่าวถึง สิ่งที่ยอยากให้เกิดขึ้นกับ กรมฯ นั้น ท่านเคย เสนอให้กรมฯ ดำเนินการ จำแนก ประเภทที่ดิน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน เนื่องจาก กรมฯ เคยจำแนก ประเภทที่ดิน ครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ซึ่งเป็นระยะเวลา ๓๔ ปี มาแล้ว โดยปัญหาที่พบในการจำแนกประเภทที่ดิน คือ ใช้เวลาสำรวจ นาน แต่ตอนนี้เรามีแผนที่ภาพถ่ายออร์โธรี ภาพถ่ายดาวเทียม ซึ่งเราสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ในการสำรวจ ให้แล้วเสร็จได้โดยใช้ไม่เกิน ๓ ปี แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดเมื่อ กรมฯ ได้ดำเนินการ สำรวจแล้ว จะต้องนำเสนอ กรม. เพื่อพิจารณา เห็นชอบ ข้อมูลดังกล่าว ข้อมูลดินนั้นไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง แต่ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน กับ ข้อมูลการถือครอง นั้นมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย เมื่อเราได้ข้อมูลเหล่านี้แล้ว จะต้องนำข้อมูลเหล่านี้มาเชื่อมโยง กับนโยบายของรัฐบาลก็จะได้มาตรการออกมา เราจะได้รู้ว่าพื้นที่ตรงไหนควรทำอะไร เดิมปี พ .ศ. ๒๕๒๕ สำรวจพื้นที่ ๓๐ ล้านไร่ เราจำแนกออกไปเป็นป่าไม้ถาวร ๑๘ ล้านไร่ ใน ๑๘ ล้านไร่ เป็นพื้นที่ทับซ้อนกับป่า สงวนเขตอุทยาน ๘ ล้านไร่ เหลือ ๑๐ ล้านไร่ ใน ๑๐ ล้านไร่ แทนที่กรมป่าไม้ จะดำเนินการประกาศเป็นพื้นที่ ป่าไม้แต่ไม่ได้ดำเนินการ การจำแนกประเภทที่ดิน อาจเสร็จสิ้นภายใน ๔ ปี จะทำให้ราษฎรร้องเรียนน้อยลง ไม่ต้องมาขอดำเนินงานทีละเรื่องเมื่อเกิด ปัญหา กรมฯ มีข้อมูลเรื่องการจำแนกประเภทที่ดินค่อนข้างสมบูรณ์ มีทั้งข้อมูลเชิงลึกและข้อมูลเชิงกว้าง แต่ไม่ใช่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จัดทำโดย
กลุ่มพัฒนาบุคคล กองการเจ้าหน้าที่
กันยายน ๒๕๖๐